

*М.І. Макаренко, д-р екон. наук, проф.,
Українська академія банківської справи НБУ*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ГРОШОВО-КРЕДИТНОМУ РЕГУЛЮВАННІ ЕКОНОМІКИ

Прикметною рисою сучасності є протікання глобалізаційних процесів, що охопили на сьогодні світове господарство. Їх характерною особливістю стала фінансова глобалізація, що проявляється у наступних формах: 1) збільшення обсягів міжнародних фінансових потоків у вигляді міжнародних розрахунків, платежів, трансфертів, міграції інвестиційного капіталу; 2) зростання мобільності міжнародних капіталів через лібералізацію умов їх транскордонного переміщення; 3) міжнародна експансія транснаціональних корпорацій і банків; 4) підвищення ролі міжнародних фінансових організацій у розв'язанні світогосподарських фінансових проблем; 5) зміцнення позицій світових валют в обслуговуванні міжнародної торгівлі; 6) інституційне зближення національних грошових систем та стратегій монетарної політики центральних банків.

Фінансова глобалізація видається неоднорідним, суперечливим процесом, який має неоднаковий вплив на країни з різним рівнем соціально-економічного розвитку. Зокрема, за таких умов країни з новостворюваними (емерджентними) ринками потребують припливу міжнародних інвестицій, котрі розподіляються надто нерівномірно як на теренах світової економіки, так і серед зазначених країн. Водночас останні перебувають під потужним впливом глобалізованих фінансових ринків, на яких виникають кризові явища, здатні порушити внутрішню макроекономічну стабільність. Особливу небезпеку для економік менш розвинутих країн становлять так звані “летючі” капітали, що інтенсивно переміщуються між країнами в пошуку сфер короткострокового прибуткового вкладення. Спекулятивні за своїм характером, вони здатні підірвати курсову стабільність національних валют під час хвилеподібного руху, спричинити банківську кризу та дефіцит платіжного балансу.

Міжнародні фінансові організації (МВФ, Світовий банк) не мають достатніх важелів регулювання міжнародних фінансових ринків. Їхня політика щодо монетарної влади країн з новоствореними ринками полягає в послідовному нав'язуванні рецептів широкомасштабної приватизації та лібералізації внутрішнього ринку, обмеженні державного регулювання економіки засобами монетарного впливу. У даному контексті відбувається певна уніфікація моделі грошово-кредитної політики, яка пропонується до застосування центральними банками перехідних країн та країн, що розвиваються. Подібні моделі отримали назву монетарних стратегій.

Фундаментальне видання Європейського центрального банку “The monetary policy of the ECB 2004” трактує поняття стратегії монетарної політики наступним чином: “...загальний підхід до поведінки монетарної політики. Стратегія монетарної політики ЄЦБ включає кількісне визначення первинної мети цінової стабільності та аналітичних рамок, заснованих на

двох принципах – економічному й грошово-кредитному аналізі, які формують базис загальної оцінки ризиків щодо цінової стабільності Радою керівників ЄЦБ і її рішень з монетарної політики. Вона також забезпечує рамки для пояснення громадськості рішень в галузі монетарної політики”. Залежно від кінцевої мети певної стратегії (таргету) на практиці розрізняють три її види: монетарне таргетування з націлюванням регуляторної діяльності на контроль грошових агрегатів, таргетування обмінного курсу, спрямоване на досягнення курсової стабільності, та інфляційне таргетування, яке має на меті підтримання макроекономічної цінової стабільності засобами монетарного впливу. Саме остання стратегія грошово-кредитної політики стала інтенсивно поширюватись з 1990-х років серед розвинутих країн та країн з емерджентними ринками. Її прикметними рисами є вплив на інфляційні очікування суб’єктів економіки для того, щоб утримати фактичну інфляцію в заздалегідь визначених межах. Близько 40 центральних банків запровадили зазначену стратегію в своїх країнах. Про подібний намір оголосили ще декілька центральних банківських установ.

Макаренко, М.І. Глобалізаційні процеси у грошово-кредитному регулюванні економіки [Текст] / М.І. Макаренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 21-22.